

Lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle:

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta HE 131/2021 vp

Kotimaisen elävän musiikin alan edunvalvontajärjestö LiveFIN ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.

Tartuntatautilain muutos ja sen mahdollistama koronatodistuksen käyttö vaikuttaa oleellisesti elävän musiikin toimialan toimintaedellytyksiin. Elävän musiikin ala on ollut voimakkaan sääntelyn alla tai jopa kokonaan toimintakiellossa nyt jo miltei kaksi vuotta. **Arvio koronakriisin aiheuttamista liikevaihdon menetyksistä kuluvaan vuonna elävän musiikin vapaalla kentällä on noin 360 miljoonaa euroa eli noin 80 % koko vuoden liikevaihdosta.** Pelkästään elävän musiikin yksityissektorilla toimivien rytmimusiikkifestivaalien, klubien, konserttisalien ja tanssilavojen osalta arvioidaan, että **tänä vuonna jää toteutumatta 7,5 miljoonaa käyntiä musiikkitapahtumissa ja 31 000 elävän musiikin esitystä.**¹ Menetykset eivät koske vain tapahtumajärjestäjiä, vaan ne kohdistuvat välillisesti koko laajaan musiikin ekosysteemiin – agentteihin, managereihin, alihankintaketjuun sekä musiikin tekijöihin ja esittäjiin.² Hallituksen esitys avaa joidenkin toimialojen koronapandemian aiheuttamia menetyksiä, mutta vaillinaisesti, eikä näin ollen anna oikeellista kuvaa juuri elävän musiikin yksityissektorin tilanteesta.

LiveFIN ry esittää seuraavia huomioita lakiesitykseen:

Käyttöönotto

LiveFIN haluaa kiittää hallitusta tästä esityksestä ja kannattaa EU:n digitaalisen koronatodistuksen (*jäljempänä: koronatodistus*) käyttöönottoa vaihtoehtona rajoituksille. Kannatettavaa on myös esityksen perusteluissakin mainittu huomio siitä, että rajoitusten välttämättömyyttä tulee arvioida erikseen ja rajoitukset tulee poistaa välittömästi, kun ne eivät ole enää välttämättömiä.

Lakiesitys ei tällaisenaan mahdollista koronatodistuksen käyttöönottoa vapaaehtoisena terveysturvallisuutta edistävänä toimenpiteenä silloin, kun viranomaismääräykset eivät ole voimassa. On kuitenkin huomioitava se tosiasia, että pitkään jatkunut sääntely ja muuttuvat koronarajoitukset ovat heikentäneet elävän musiikin tapahtumien kävijöiden luottamusta. Alalla on toimijoita, joilla on halu koronatodistuksen käyttöönottoon kuluttajaluottamusta lisäävänä työkaluna. Hallituksen esityksen mukaan koronatodistuksen käyttöönotto ilman viranomaismääräyksiä (perustuen TTL 58 §, 58 a § tai 58 d §) aiheuttaisi toiminnanharjoittajalle oikeudellista epävarmuutta. LiveFIN katsoo, että lainsäätäjän tulisi tarjota juridinen selkänöja toiminnanharjoittajille myös koronatodistuksen vapaaehtoiseen käyttöön ilman viranomaisrajoituksia, eikä jättää toimijoita oikeudellisesti epäselvään tilanteeseen.

Hallitus esittää, että todistuksen tarkastaminen tulee toteuttaa siten, että toiminnanharjoittaja käyttää siihen Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitoksen hyväksymää lukijaohjelmia. LiveFIN edellyttää, että tämä hyväksyntä myönnetään viipymättä myös niille tapahtuma-alan vakintuneille alihankkijoille, jotka vastaavat tapahtumien lipunmyynneistä ja kulunvalvonnasta. Koronatodistuksen tarkastuksen sujuvuus on tärkeä toimintaedellytys erityisesti isojen yleisöjen musiikkitapahtumissa.

Voimassaoloaika

Koronatodistuksen käyttöä koskevan sääntelyn ehdotetaan olevan voimassa 31.12.2021 saakka.

- **LiveFIN pitää erityisen tärkeänä sitä, että toiminnanharjoittajilla on mahdollisuus koronatodistuksen käyttöönottoon niin kauan, kun rajoituksia on mahdollista määrätä.**

Erityisenä huolenaiheina nostettakoon esiin sosiaali- ja terveysministeriön ohjauskirje 23.9.2021, joka käsittelee tartuntatautilain toimeenpanosta vastaavien viranomaisten ohjausta suositusten ja rajoitusten tarkoituksenmukaiseen käyttöön. Ohjauskirjeluonnos viittaa Terveystieteen- ja hyvinvoinninlaitoksen riskipotentiaalin arviointitaulukkoon ja ohjaa sen tuella viranomaisia ryhtymään tehostettuihin ja kohdennettuihin toimenpiteisiin merkittävässä paikallisissa tautitilanteissa. Jos tällainen ohjaus olisi mahdollista esimerkiksi toistaiseksi voimassa olevan tartuntatautilain 58 §:n nojalla vielä esitetyin 58 i §:n voimassaoloajan jälkeen, ei vaatimus sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta toteutuisi, eikä koronatodistus vastaisi elävän musiikin alan tarpeita ennakoituihin työkalusta. On siis tärkeää, että koronatodistusta on mahdollista käyttää niin kauan, kuin viranomaisia on mahdollista ohjata alueellisiin toimenpiteisiin esimerkiksi THL:n riskipotentiaalin arviointitaulukon nojalla. Koronatodistuksen käyttöä tulee pitää vaihtoehtona 58 §:ssä tarkoitetuille yleisötilaisuuksien rajoituksille. LiveFIN kannattaa koronatodistuksen käyttöä koskevan sääntelyn jatkamisen tarpeen uudelleenarviointia vuoden loppupuolella.

Tilanteen pitkittyessä lainsäätäjän tulisi tarkastella mahdollisuutta ulottaa koronatodistuksen käyttö myös työelämään. Tämä parantaisi työvoimavaltaisen elävän musiikin alan terveysturvallisten toimenpiteiden valikoimaa yleisön lisäksi työnteekijöiden keskuudessa. Työnantajalla tulisi olla lakiin perustuva mahdollisuus vaatia myös työnteekijöiltä koronatodistusta. Tätä työoikeudellisesta näkökulmasta haastavaa kokonaisuutta tulee tarkastella viimeistään koronatodistuksen käyttöä koskevan lain jatkamisen uudelleenarvioinnin yhteydessä vuoden loppupuolella.

Kiellosta aiheutuvat korvaukset

Esityksen mukaan koronatodistuksen käyttöönotto ja rajoituksista poikkeaminen ei ole mahdollista tilanteessa, jossa kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan. Tällaisessa tilanteessa valtiolla tulisi yksiselitteisesti olla korvausvelvollisuus toimitilojen sulun ja toiminnan estämisen aiheuttamista taloudellisista menetyksistä.

¹ LiveFIN ry: Venueiden toimialatutkimus 2020 ja koronan vaikutus toimialaan 27.9.2021 <https://www.livefin.fi/wp-content/uploads/2021/09/Venueiden-toimialatutkimus-2020-ja-koronan-vaikutus-elavan-musiikin-alaan-LiveFIN-ry.pdf>

² Music Finlandin ja LiveFIN ry:n arviot musiikin tulonmenetyksistä 13.8.2021 https://musicfinland.fi/fi/kuulumisia/tapahtumarajoitukset-kasvattavat-musiikkialan-tulonmenetykset-%C3%A447fbclid=IwAR289qvB1XUoujsJAE6HNiw40YZxsUXsvlxEtPPoss2l9olk7-4zvVP_s8

LiveFIN edellyttää tämän korvausvelvollisuuden kirjaamista lakiin ja tuo esille sen tosiseikan, että alan tuen tarve jatkuu niin kauan, kun elävän musiikin elinkeinoa rajoitetaan.

Tampereella 27.9.2021

Jenna Lahtinen
Toiminnanjohtaja
LiveFIN ry
+358 50 376 3767
jenna.lahtinen@livefin.fi